

BURDUR BUCAK İLÇE EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ NEZARETHANELERİ ZİYARET RAPORU

Rapor No:
2026/32

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 20/5/2026 tarihli ve 2026/471 sayılı kararıyla oy birliğiyle kabul edilmiştir.

KISALTMALAR.....	iii
GİRİŞ	1
I. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	2
II. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	6
A) Değerlendirme	6
B) Tavsiyeler	6
1) Bucak İlçe Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler	6

AIÖK/CPT : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi

CMK : Ceza Muhakemesi Kanunu

OPCAT : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol

TIHEK : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

UÖM : Ulusal Önleme Mekanizması

GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK), 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak TIHEK'in görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM): *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. Suç işlediği şüphesi, somut delillerin varlığı ile kuvvetle muhtemel olan kişinin kolluk kuvvetleri tarafından özgürlüğünden yoksun bırakılmasına ilişkin genel hükümler 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK)'nda yer almaktadır. CMK'nin 99'uncu maddesinde *“Gözaltına alınan kişilerin bulundurulacakları nezarethanelerin maddi koşulları, bu kişinin hangi görevlinin sorumluluğuna bırakılacağı, sağlık kontrolünün nasıl yapılacağı, gözaltı işlemlerine ilişkin kayıt ve defterlerin nasıl tutulacağı, gözaltına alınmanın başlangıcında ve bu tedbire son verildiğinde hangi tutanakların tutulacağı ve gözaltına alınan kişiye hangi belgelerin verileceği ile kolluk tarafından gerçekleştirilen yakalama işlemlerinin yürütülmesinde uyulacak kuralların yönetmelikle gösterileceği”* hükme bağlanmıştır.

5. 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesine göre

nezarethaneler “Şüpheli veya sanıkların haklarındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri” ifade etmektedir.

6. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, TIHEK’in özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görev ve yetkisini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu kapsamda; özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin tutulduğu nezarethanelere ziyaretler düzenlemek TIHEK’in görev ve yetkileri arasındadır.

7. Anılan görevin icrası kapsamında 23/10/2025 tarihinde Burdur Bucak İlçe Emniyet Müdürlüğü Nezarethanelerine¹ habersiz bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu Üyesi ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı, İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcısı ... ve Uzman Psikolog ... ile Kurumumuzun talebi üzerine Burdur Valiliği tarafından görevlendirilen Hekim ... yer almıştır.

8. Ziyaret, Müdürlük ile yapılan ön görüşme ile başlamıştır. Görüşmede; Ziyaret Heyeti tarafından TIHEK, UÖM, ziyaretin amacı ve yöntemine ilişkin bilgi verilmiş, Müdürlük ile ilgili genel bilgiler edinilmiştir. Görüşmenin ardından Heyet, Müdürlük bünyesindeki nezarethaneyi incelemiştir. Ziyaret bitiminde Müdürlük ile son bir toplantı yapılmış olup ilk tespit ve gözlemler paylaşılmış, ziyaret sonrası hazırlanacak raporun Müdürlük ve ilgili kurumlarla paylaşılarak tavsiyelerin takip edileceği ve takip ziyareti de yapılabileceği bilgisi verilmiş, ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

9. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 30/12/2024 tarihli ve 2024/1310 sayılı kararı ve Başkanlık Makamının 10/10/2025 tarihli ve 56290 sayılı oluruna istinaden 23/10/2025 tarihinde, Burdur Bucak İlçe Emniyet Müdürlüğü Nezarethanelerine gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

I. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

10. Müdürlük binası Bucak ilçe merkezinde konuşlu olup şehir içi toplu taşıma araçları ile ulaşım sağlanabilmektedir.

11. Müdürlük hizmet binası 1997 yılında inşa edilmeye başlamış, 2001 yılında inşası tamamlanarak faaliyete geçmiştir.

¹ Bundan sonra kısaca Müdürlük olarak ifade edilecektir.

12. Binada nezarethanelere erişim için engelli rampası, asansör ve koridorlarda hissedilebilir yürüme yüzeyi bulunmaktadır.

13. Merkezde 2 adet nezarethane odası bulunmaktadır. Nezarethane odalarının tek kişilik olduğu, odalardan birinin boyunun 2,9 metre, eninin 2,7 metre ve yüksekliğinin 2,9 metre olduğu, diğer odanın boyunun 4,1 metre, eninin 2,8 metre ve yüksekliğinin 2,9 metre olduğu tespit edilmiştir. Odaların boyutlarının ulusal ve uluslararası standartlara uygun olduğu anlaşılmıştır².

14. Nezarethane odalarının girişinde odaların hangi cinsiyet grubuna ait olduğuna ilişkin tabelalar bulunmadığı görülmüştür.

15. Ziyaret sırasında nezarethanede tutulan³ olmadığı görülmüştür. Nezarethane kapasitesini aşacak sayıda tutulan bulunması durumunda Burdur iline bağlı diğer ilçelerdeki nezarethanelerden faydalanıldığı ifade edilmiştir.

16. Müdürlük tarafından, çocukların yetişkinlerden ayrı tutulduğu ve çocuklara kelepçe uygulanmadığı bilgisi verilmiştir.

17. Nezarethane odalarında oturma yerlerinin yumuşak şilte ile kaplı olduğu, 2’şer adet battaniyenin olduğu ve bazı battaniyelerin kenarlıklarının sökülmemiş olduğu görülmüştür. Daha fazla battaniyeye ihtiyaç duyulması durumunda temin edildiği ifade edilmiştir. Battaniyelerin nezarethane odalarının karşısında bulunan dolapta muhafaza edildiği görülmüştür. Battaniyelerin temizliğinin her kullanımdan sonra yapıldığı, ayrıca kullanılmış olsun veya olmasın 15 günde bir genel yıkama yapıldığı belirtilmiştir. Battaniyelerin temiz olduğu görülmüştür.

18. Nezarethane odaları ile tuvalet ve banyo alanlarının günlük olarak temizlendiği belirtilmiş, yapılan incelemede odaların ve söz konusu alanların temiz olduğu görülmüştür.

² Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (AİÖK/CPT) Standartları, Nezarethane, CPT/Inf (92) 3, para.43: “Bir polis hücresi (veya bir başka tür gözaltındaki kişinin / mahkûmun kalacağı yer) için makul büyüklüğün ne olduğu zor bir sorudur. Böyle bir değerlendirme yaparken göz önünde bulundurulması gereken birçok faktör vardır. Ancak CPT heyetleri bu konuda genel kuralları belirleme ihtiyacı hissetmişlerdir. Birkaç saatten daha uzun süreli kalışlar için tek kişilik polis hücrelerinin değerlendirilmesinde halen kullanılan (asgari standart değil, arzu edilen düzey olarak görülen) kriterler şunlardır: 7 metrekare civarında, duvarlar arasında 2 metre veya daha çok, tavan ve taban arasında 2.5 metre mesafe olan yerler.”

Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği’nin “Nezarethane ve ifade alma odası” başlıklı 25’inci maddesinin birinci fıkrasına göre; “Nezarethaneler en az 7 metrekare genişliğinde, 2,5 metre yüksekliğinde ve duvarlar arasında en az 2 metre mesafe olacak şekilde düzenlenir. Yeterli doğal ışıklandırma ve havalandırma imkânları sağlanır. Ancak, şüpheli sayısının çokluğu sebebiyle nezarethane imkânlarının yetersiz olması durumunda, nezarethaneler için öngörülen fiziki şartlara sahip başka yerler de kullanılabilir.”

³ Nezarethanelerde bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar için kısaca “tutulan” ifadesi kullanılacaktır.

19. Binanın ısıtılması, doğalgaz yakıtı ile çalışan kalorifer sistemiyle sağlanmaktadır. Ziyaret sırasında nezarethane odalarının yer aldığı bölümde sıcaklığın uygun olduğu gözlemlenmiştir.

20. Nezarethane odalarında doğal aydınlatma ve havalandırmanın nezarethane odalarının bulunduğu koridorda bulunan demir parmaklıklı pencereler vasıtasıyla, yapay aydınlatmanın ise odalarda bulunan lambalar ile sağlandığı görülmüştür. Odaların havalandırma ve aydınlatmasının yeterli olduğu değerlendirilmiştir.

21. Nezarethane odalarının bulunduğu alandan farklı bir yerde, kadın erkek ayrımı olmayan 1 adet alaturka tuvalet ile 1 adet engelli kullanımına uygun, klozet ve tutunma barının yer aldığı tuvalet ile tutulanların duş alabilecekleri 1 banyonun bulunduğu, tuvaletlerde sıvı el sabununun bulunduğu, banyodaki duş başlığının, tutulanların kendisine zarar vermesini önlemek için çıkarılmış olduğu ve hortumunun duvara gömülü olduğu, ancak banyoda tutunma barının bulunmadığı görülmüştür. Banyoda elektrikli termosifon aracılığıyla 24 saat sıcak suya erişimin sağlandığı öğrenilmiştir.

22. Odalarda acil çağrı butonu bulunmadığı görülmüştür. Müdürlük tarafından odaların güvenlik kamerasıyla sürekli izlendiği, acil bir durumda müdahale edilebileceği belirtilmiştir.

23. İbadet etmek isteyen tutulanların, personel eşliğinde mescide götürüldüğü ifade edilmiştir.

24. Tutulanların yemek ihtiyacının günde 3 öğün olmak üzere Emniyet Genel Müdürlüğü bütçesinden karşılandığı, tutulanların hastalık ve vegan/vejetaryen durumlarına uygun yemek temin edildiği, içme suyunun yemeklerin yanında ve isteğe bağlı olarak verildiği ifade edilmiştir. Güvenlik kamerası kayıtları incelendiğinde, tutulanların yemek ve içme suyu ihtiyaçlarının karşılandığı görülmüştür.

25. Acil tıbbî müdahale gereken durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak ambulans çağrıldığı, ambulansın gelmesinin yaklaşık 5 dakika sürdüğü, tutulanların hastaneye götürülmesi gereken hallerde ise ilgili Cumhuriyet Savcısının bilgisi dâhilinde ve talimatı doğrultusunda görevli personel eşliğinde hastaneye sevkinin sağlandığı, tutulanların ilaç kullanmaları gerektiğinde, ilaçların nezarethanede görevli personel tarafından tutulanların sağlık raporuna veya reçetesine istinaden verildiği Müdürlük tarafından ifade edilmiştir.

26. Nezarethanede tutulanlar için ecza dolabı ile ilk yardım çantasının oluşturulmadığı görülmüştür.

27. Yabancı tutulanlar ile ilgili işlemlerin yeminli tercüman vasıtasıyla gerçekleştirildiği ifade edilmiş, nezarethane odalarının bulunduğu koridorda Türkçe, Almanca,

Fransızca ve İngilizce dillerinde “Gözaltına Alınan Yabancı Uyraklı Şahıslara Verilecek Bilgilendirme Formu”nun yer aldığı görülmüştür.

28. Türkçe, Almanca, Fransızca ve İngilizce dillerinde Nezarethane Talimatnamesinin tutulanların görebileceği şekilde duvara asılı olduğu⁴ görülmüştür. Bunun dışında, tutulanlara haklarını bildirmek için şüpheli ve sanık hakları formlarının verildiği belirtilmiştir. İlgili formlar Ziyaret Heyeti tarafından incelenmiştir. Nezarethane Talimatnamesi ile şüpheli ve sanık hakları formları dışında başkaca bir bilgilendirici materyalin yer almadığı tespit edilmiştir.

29. Müdürlükte 1 adet avukat görüşme odası bulunmaktadır. Odada 2 adet koltuk olduğu görülmüştür. Odada görüntülü ve sesli kayıt alınmadığı ve odanın ses geçirmezlik özelliğine sahip olduğu anlaşılmıştır.

30. Tutulanların ifadelerinin “Aile İçi Büro” odası olarak kullanılan odada alındığı, müstakil bir ifade alma odasının bulunmadığı, odada bulunan güvenlik kamerası ile izleme yapıldığı ancak dinleme yapılmadığı anlaşılmıştır.

31. Müdürlükte bulunan teşhis odası incelenmiş, odada kamera bulunduğu ve odanın teşhisin yapıldığı odayı görebilecek camlı bir duvarla diğer odadan ayrıldığı görülmüştür.

32. Müdürlük tarafından, tutulanlara ait eşyaların kilitli emanet eşya dolabına konulduğu ifade edilmiştir.

33. Nezarethanede şikâyet ve öneri kutusu olduğu görülmüş olup son 1 yıl içerisinde herhangi bir şikâyet ve öneri bildirilmediği belirtilmiştir.

34. Nezarethaneye alınanların kaydına ait defter kayıtları incelenmiş; gözaltına alınan kişinin nezarethaneye giriş-çıkış saati, gözaltına alınma nedeni, üst aramasında teslim alınan eşyaları, giriş sırasında alınan sağlık raporuna ilişkin bilgiler gibi hususların defterde yer aldığı; ayrıca görevli Cumhuriyet Savcısı tarafından defterin düzenli olarak imzalandığı; son kontrol tarihinin 2/10/2025 olduğu görülmüştür.

35. Ziyaret Heyeti tarafından güvenlik kamerası kayıtları kontrol edilmiş; güvenlik kamerası kayıtlarındaki görüntüler ile defter kayıtlarındaki saat bilgilerinin uyuşmadığı gözlemlenmiştir. Müdürlük tarafından, nezarethane giriş-çıkışlarına ilişkin verilerin Polis Bilişim Ağı Sistemine de işlendiği ve merkezi bir sistem olmasından ötürü buradaki kayıtların esas alındığı belirtilmiştir.

36. Nezarethane odalarının bulunduğu kısımda 3 adet olmak üzere binada toplam 36 adet güvenlik kamerasının bulunduğu, odalardaki güvenlik kameralarının alt kısmındaki tabelalarda kamera kaydı yapıldığına ilişkin uyarı metninin mevcut olduğu görülmüştür.

⁴ Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliğinin 25’inci maddesinin beşinci fıkrasına göre: “Nezarethane girişine, onaylanmış nezarethane talimatı asılır.”

Güvenlik kameralarının gece görüş özelliğine sahip olduğu ve geçmişe dönük ortalama 30 gün süreyle saklanabildiği anlaşılmıştır. Kameraları izlemek üzere 24 saat esasına göre personel görevlendirildiği belirtilmiştir. Rastgele seçilerek geriye dönük izlemesi yapılan güvenlik kamerası görüntülerinde herhangi bir olumsuzlukla karşılaşılmamıştır.

37. Nezarethanede yangın tüpü ve diğer yangın ekipmanlarının olduğu, yangın tüpünün son dolum yılının 2025 olduğu ve son kullanım tarihlerinin uygun olduğu görülmüştür.

38. Nezarethanelerin haşerelere karşı aylık olarak ilaçlandığı bilgisi verilmiştir. İlaçlamaya ilişkin belgeler incelenmiş olup düzenli olarak ilaçlamanın yapıldığı anlaşılmıştır.

39. Merkez bünyesinde kadın ve erkek personel sayısının yeterli olduğu, son 1 yıl içerisinde personele yönelik olarak; insan hakları, kadına yönelik şiddet ile mücadele, stresle başa çıkma yöntemleri ve temel ilk yardım bilgisi konularında eğitimlerin verildiği bilgisi edinilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A) Değerlendirme

40. TIHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Müdürlük tarafından bütün bölümler ile gerekli bilgi ve belgelere erişim bekletilmeksizin sağlanmıştır. Bu çerçevede hem Müdürlük hem de ziyaret edilen nezarethane alanlarındaki personelin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B) Tavsiyeler

1) Bucak İlçe Emniyet Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

41. Nezarethane odalarının girişine odaların hangi cinsiyet grubuna tahsis edildiğine ilişkin tabelaların konulması,

42. Nezarethane odalarında oturma yerlerine konulan battaniyelerin kenarlıklarının sökülmesi hususuna özen gösterilmesi,

43. Engelli tutulanlar için banyoya tutunma barı konulması,

44. Odalara acil çağrı butonlarının yerleştirilmesi⁵,
45. Nezarethanede bir ecza dolabı ile ilk yardım çantasının bulundurulması,
46. Nezarethaneye alınanların defter kayıtlarının, tutulanların giriş ve çıkış saat bilgileri ile kamera görüntüleri çelişmeyecek şekilde eksiksiz ve doğru olarak tutulması⁶,
47. Tutulanlar için sağlanan bilgilendirici materyallerin çeşitlendirilmesi, Nezarethane Talimatnamesi ile şüpheli ve sanık hakları formları dışında tutulanları bilgilendirici broşür, kitapçık, form gibi materyallerin şahısların anlayacakları dillerde görünür yerlere asılması- yerleştirilmesi⁷,

hususları tavsiye edilmektedir.

⁵ “Polis nezaretindeki kişilerin her zaman nezaret görevlileriyle kolayca temasa geçebilecek durumda olmasını sağlamak için gerekli önlemler alınmalıdır. CPT heyetleri bazen, polis hücrelerinin polis memurlarının normalde bulunduğu ofislerden veya masalardan uzak olduğunu ve gözaltındaki kişilerin polis memurlarının dikkatini çekebilecekleri herhangi bir imkâna (örneğin çağrı sistemi) sahip olmadığını gözlemlemiştir. Bu şartlar altında, çeşitli olaylara (gözaltındaki tutulular arasında şiddet, intihar girişimi, yangın, vs.) zamanında yanıt verilememesi olasılığı oldukça yüksektir.” Bkz. AİÖK Standartları, CPT/Inf(2002)15-part, para. 48:

⁶ Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin “Nezarethaneye alınanların kaydına ait defter” başlıklı 12'nci maddesinde; “Gözaltı işlemleri nezarete alınanların kaydına ait deftere yazılmak suretiyle tespit edilir. Denetime tâbi olan bu defterde: (...) c) Giriş işlemleri; 1) Yakalamanın yeri, tarihi ve saati, 2) Giriş tarihi ve saati, (...) e) Çıkış işlemleri; 1) Çıkarıldığı tarih ve saat, (...) belirtilir.” hükmü yer almaktadır.

⁷ “(...) nezarete alınan kişilere gecikme olmadan ve anladıkları bir dilde hakları konusunda sarih olarak bilgi verilmesi şarttır. (...)” Bkz. AİÖK Standartları, CPT/Inf/(2002) - Rev. 2010, s. 15, para. 44.